

Aktüel Kültür Dergisi / Haziran 2025 / Sayı 184 / Fiyatı 95 TL

İNSAN VE HAYAT

GENÇ HAYAT

- AHMED-İ HÂNÎ HAZRETLERİ
DOĞUNUN RUHUDUR
- KÂİNATİ ALGILAYIŞIN TARİHİ
- SOSYAL NORMLAR VE UYUM

süzgeç

FARKLI AÇILARDAN
KURBAN

İSHAK PAŞA
SARAYI'NIN GÖLGESİNDE
DOĞUBAYAZIT

İSHAK PAŞA SARAYI

1

Doğubayazıt'ın doğusunda ovaya hâkim bir tepe üzerinde kurulmuş, yapımına 1685'te Çolak Abdi Paşa tarafından başlanıp 1784'te oğlu İshak Paşa tarafından tamamlanmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Lâle Devri'ndeki son büyük anıt yapısıdır.

2

Saray, yaklaşık 115x50 metre boyutlarında, 7600 m²'lik bir alanda inşa edilmiş ve doğu-batı doğrultusunda üç ana gruptan oluşmaktadır.

3

Topkapı Sarayı'ndan sonra ikinci teşkilat saray sistemi olup cami, divan odası, fırın, mutfak, ahır ve hamam gibi yapılarıyla büyük bir külliye olan saray, adeta küçük bir şehirdir.

4

Saraya doğu cephesindeki gösterişli, altın kaplamalı olduğu söylenen anıtsal taç kapısından girilir; bu kapıdan birinci avluaya ulaşılır ve solda görevli odaları, zindanlar ile ahırlar bulunur.

5

Birinci avludan Gotik tarzda bir ta kapıyla geçilen ikinci avluda, burada yaşayanlar için daireler, sağda Divan sofası, farklı seviyelerdeki mahkumlara göre tasarlanmış zindan ve bir eřme vardır.

6

Divan sofası ile harem arasında bir geçit bulunur; selamlık kısmında tek kubbeli ve iki renkli taşla örülmüş minareli bir cami ile geometrik ve bitkisel motiflerle süslenmiş sekizgen planlı bir türbe yer alır.

7

Sarayda 'süt eřmesi' olarak bilinen bir eřme, merkez bir ısıtma sistemi ve yu-karıdan camlıkla aydınlatılmış odalar vardır; haremın bazı kısımları tek, bazı kısımları iki, bodrum dahil bazı kısımları  katlıdır.

8

Sarayın dikkat çekici özelliklerinden biri, dönemine göre oldukça ileri bir teknoloji olan merkezi ısıtma sistemidir. Ocaklarda ısıtılan sıcak su, toprak knkler vasıtasıyla yapı içerisinde dolaştırılarak odaların ısıtılması sağlanmıştır.

HACI BAYRAM NEBİOĞLU

Doğubayazıt'ta
Bir Saray

İSHAK PAŞA

ÖMER DEMİR

AHMED-İ HÂNÎ HAZRETLERİ DÖŞÜNÜN RUHURUR

*Ahmed-i Hânî Hazretleri
hem ilmî hem de kültürel hayat
üzerinde derin izler bırakmıştır.*

*Yetiştirdiği öğrenciler, yazdığı
eserler ve bıraktığı fikir mirası,
yüzyıllar boyunca bölge halkına
rehberlik etmiş; onların Ehl-i
Sünnet ve'l-Cemaat itikadı
çerçevesinde kalmasına önemli
katkılarda bulunmuştur.*

oğu Anadolu'nun tarihî ve kültürel mirası denildiğinde, akla gelen en önemli isimlerden biri şüphesiz Ahmed-i Hânî Hazretleridir. Hem âlim hem mutasavvıf hem de halkın gönlünde yer edinmiş bir şahsiyet olan Hânî'nin hayatı, eserleri ve bıraktığı etkiler üzerine konuştuk.

Bu kapsamda, yerel tarihçi ve aynı zamanda Hisar Turizm Kültür Turları Doğu Anadolu Sorumlusu olan İsmail Kurtulmuş

Bey ile oldukça kıymetli bir sohbet gerçekleştirdik. Kendisi, Ahmed-i Hânî Hazretlerinin ilmî mirasını, Doğubayazıt'taki yerini ve halk nezdindeki karşılığını hem tarihî belgeler hem de sahadan gözlemlerle bizlere aktardı.

Aşağıda okuyacağınız satırlar, sadece bir âlimin hayatını değil, aynı zamanda bir bölgenin hafızasını ve manevî kimliğini de anlamaya yönelik bir derinleşme sunmaktadır.

Ahmed-i Hânî Hazretlerinin kısa bir biyografisini anlatabilir misiniz? Hayatının temel dönüm noktaları, yaşadığı dönem ve genel kişiliği hakkında bilgi verebilir misiniz?

Ahmet-i Hânî Hazretlerinin hayatında iki önemli dönüm noktası var. İlki, doğduğu yer olan Hakkârî'nin Han köyü. O coğrafya, yani çocukluk yıllarını geçirdiği dağlık ve geleneksel yapıdaki çevre, hem onun düşünce

dünyasını hem de dil ve edebiyatla olan bağıını çok erken yaşta şekillendirmiştir. Bu yüzden doğduğu yer, sadece bir memleket değil; onun fikrî ve duygusal temelini atıldığı bir zemin olmuştur.

İkinci dönüm noktası ise, eğitimini tamamladıktan sonra gerçekleşiyor. O dönem Doğubayazıt'ta bölgenin en önemli bilim ve ilim merkezlerinden biri olan İshak Paşa Sarayı Medresesi'ne başmüderris olarak atanıyor. Bu görevle birlikte hem ilmî itibarı artıyor hem de talebe yetiştirme noktasında çok etkili bir konuma geliyor. İshak Paşa Medresesi'nde yürüttüğü çalışmalar ve verdiği eğitim, sadece kendi dönemine değil, sonraki nesillere de ışık tutacak düzeyde önemli.

Nasıl bir eğitim almıştır? O dönemdeki medrese eğitimi nasıldı, kimlerden ders aldığı biliniyor mu?

Ahmed-i Hânî, yaşadığı dönemde ulaşabileceği hemen hemen bütün medreselerde eğitim almış, dönemin ilim merkezlerini bizzat gezerek derin bir ilim ve irfan birikimi kazanmıştır.

İlk eğitimi, doğduğu yer olan Hakkârî'nin Han köyünde başlamıştır. Ardından, bölgedeki önemli medrese merkezlerinden olan Tillo'ya (bugünkü Siirt-Tillo) giderek klasik medrese dersleriyle ilmini ilerletmiştir. Eğitimi bununla da sınırlı kalmamış; Cizre, Urfa, Buhara ve Şam gibi beldelere giderek Arapça başta olmak üzere dinî ve manevî ilimlerde kendisini geliştirmiş, sonrasında Erzurum medreselerinde de ders aldığı bilinmektedir.

Kaynaklara göre, Ahmed-i Hânî'nin aldığı bu eğitimlerde sadece şer'î ilimler (fıkıh, tefsir, hadis gibi dinî bilgiler) değil, aynı zamanda mantık, kelâm ve astronomi gibi aklî/fen bilimleri de yer almıştır. Onun daha sonra İshak Paşa Medresesi'nde başmüderris olarak verdiği derslerde de bu çok yönlülüğün izleri görülmektedir. Gerek şeriat ilimleri gerekse astronomi gibi alanlara dair dersler vermesi, onun hem zâhirî hem bîatınî hem de ilim ve hikmet eksenli bir yaklaşımla öğrenciler yetiştirdiğini gösterir.

Gençlik yılları Doğubayazıt çevresinde mi geçmiştir? O dönemin sosyal, kültürel ve ilmî yapısı hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Ahmed-i Hânî'nin gençlik yılları, Anadolu'nun farklı beldelerinde geçti.

Bu şehirler genellikle o dönem kültürel ve ilmî anlamda zengin merkezlerdi. Eğitimini sürdürebilmek için sürekli yer değiştiren Hânî, böylece farklı bölgelerdeki ilim çevreleriyle tanışma ve kendini geliştirme imkânı buldu.

Salyar

gözet

Doğal ve Bilinçli Mücadele

BAHÇEDE ZARARI ÖNLERKEN
DENGEYİ GÖZETMEK MÜMKÜN MÜ?

HAZİRAN 2025

süngeç

*Farklı Açılardan
Kurban*

